Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 2da

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

finis aut necessitas boni comunis sub gravi vel levi ad instar aliorum membrorum et civium erunt obligati ad eiusmodi leges servandas. Ratio est 2. quia secundum regulam iuris qui sentit comodum sentiat et onus, atqui personae ecclesiasticae sentiunt comodum reipublicae et comitatis: recta ergo ratio etiam exposcit ut quemadmodum bonum comitatis sentiunt, etiam legibus eius quatenus status dignitati non derogant, subdantur. 3. et haec est optima ratio, quia cum S. Canones principium est dictis iuvantur, etiam leges eiusmodi quae toti comitati congruunt neque clericali dignitati ~~[illegible]~~ obsistunt, ab ecclesiasticis praelatis acceptatae et rati habitae aestimantur, quod ex praecitatis textibus satis apertum esse videtur. Sed tamen non censentur S. Canones acceptare leges civiles, nisi secundum vim directivam quatenus ad personas ecclesiasticas, non autem ad vim coactivam, ut liquet non solum ex praxi ecclesiae, sed etiam quia per hoc ipsum quod quis transit ad statum clericatus eximitur a foro contentioso civili, ne aliquid illud tangere forum in praeterea post hoc actionari valeat, tum etiam quia hoc aperte est contra dignitatem status clericalis, ut quis in laicos contemnetur ad personam qui in sorte ecclesiae ecclesiae cessit, inde etiam eruitur, quod quia eo modo subiacent clerici quatenus ad vim directivam legibus civilibus, sicut alii cives laici, similiter etiam si laici sub mortali obedientiae tenentur, tenentur simul et clerici. atque ex his patet quomodo legislator suis et clerici legibus subdantur civilibus. Hoc iam materia missa sit

Sectio 2da

Quomodo Infantes et Amentes

Item

Subditi extra territorium existentes legibus Patriae teneantur?

Sicut lex ex antecedenter dictis est ordinatio rationis ab eo qui curam comitatis habet promulgata, ita etiam non datur nisi ~~[illegible]~~ ei qui et quatenus in sua ratione ordinatus actu aliter illaetualis et rationis gros invenitur, neque in hoc aliquam esse difficultatem facile illegemus, si quod lex sit ligatura moralis actuum humanorum, qui sine usu ~~[illegible]~~ rationis esse nequeunt notemus, unde etiam quod ad jura tituli parte spectare 182.

videlicet facile, concludimus dicentes quod infantes ante usum rationis et perpetuo amentes
nullis humanis legibus teneantur, sequitur aperte ex dictis, humanis quippe legibus ne moderetur,
nisi qui actuali usu rationis fruitur, aut saltem frui possit per se, cum enim lex sit
rationalis et directiva actuum humanorum regula, rationis supponit exercitium: cum ergo
infantes ante usum rationis et etiam perpetuo amentes rationis exercitium non teneant,
palam est quia eos humanae leges non ligant. Dico tamen humanis non tenentur: dubium enim
non est, quin saltem moraliter legibus teneantur naturalibus ita, ut quamvis si iis contraierint,
ipsis quod facile est non imputetur, iis tamen sine dubio malitia et peccatum aggrediatur, quorum
interest educare ne eigendi fiat: et hoc est discrimen inter leges humanas et naturales
respectu huiusmodi hominum, quod leges humanas ante usum rationis nec moraliter nec
facilius, leges autem naturales moraliter saltem et neque observare id est non contra agere
teneantur, unde non est peccatum secluso contemptu praecepti eigendi ratione destitutis
diebus veneris aliisque interdictis carnes manducandas apponere, non levinare,
diebus festis ad missam non portare Eucharistiam circa pascha aut in mortis
ardo iis non porrigere, et haec neque educanti nec infanti innoxia imputantur,
quia ea pro talibus non praecipiuntur: contra si infantes aut amentes huiusmodi indu-
cantur in blasphemandum fornicandum peiurandum, quae ex lege divina naturali
sibi est interdicta, inducens peccatum attrahet alienum, quia etiam naturale huiusmodi
peccatum dum tenetur, voluntarie et imputabiliter non prohibet.

Dico etiam infantes ante usum rationis non teneri legibus humanis per quod reiicio quod aliqui
quoad plenum volunt, quasi infantes quamvis sapientes ante 7. annum his praeceptis non teneantur:
nullibi enim legimus quod S. Ecclesia sua praecepta absolute ante 7. annum obli-
gari nolit, sed tantum ante annos discretionis: si ergo anni discretionis ante 7 tenui
quoad plenum habeantur, dicendum est, quod qui eos ante habuerint, etiam ante teneantur leges
servare nisi expresse in lege aliud habeatur: sic infans sciens discernere
in 5. anno inter bonum et malum mihi probabilius tenetur in 5. anno quo sciens peccavit
confiteri praecepto Ecclesiae, quia in capit. omnis utriusque sexus iam

simpliciter inclyg teneat; igitur Infantes ante usum rationis legibus humanis non tenentur
tenentur tamen primum usum rationis adamas disputationis veniunt ad eas leges humanas
quarum mala certo obstati ex gravioribus causis ad abstinendum a carnibus diebus inter-
dictis, item ad gaudendum omnia, et si magis in ratione profecerint et maiorem communionem
sumo etiam de pretio amentibus excedit, unde asserunt DD. qd ebrietatem
in intervallis deliranti invincibili ignorantia causent quod a transgressione legis
defuta adventia et libertatis, sed in legibus sufficiant, quia non audent tum usum
rationis defitiunt, et idcio dicunt qd non licet illis carnes ministrare die ab-
stinentia, aut ad alia inducere quo et extra legem humanam et sine alio absurdo aut
indecentia Edm exigitia legis observare valent.

Illud etiam hic resolvendum venit, an scil. quia legibus humanis infantes subduntur 184.
primum usum rationis fruunt, statim etiam in Censuras Ecclesiae incidant? qd
affirmat Inocentius Disp. 35. tract. 8. et docent Sylvestr. Raymund. et alii
quorum ratio est quia Capit. vet. de sentia excomunicationis pueri percussore Clericum ben-
dum ab Episcopo absolvi, unde inferunt quia sic patet qd Pontifex supposuerit
pueros eadem in excomunicatione incidisse. Sed contra verbo Censura. Cum alii
existimant qd censura Ecclesiae nemini ligent nisi sit subditus, aut saltem prefer-
tati proprio id est ad minimum comunia id. Ergo multo autem in id. omnes tangerit
Ad hoc stile indicat Caym: S. 1. tract. 4. c. 10. n. 5. quod ipse quarum habet
Sed tamen ita prior Verior et Pilior sentia videtur adeoque Legda pp. Cit. capit. vet.
de sentia excomunicationis, qd minus clare in hac verba legitur: pueri qui in Canone
incidunt sentia punitata, sive ante sive post pubertatem postulent absolvi
possit dare sanctitatem absolutionis beneficium in certis tamen, de facto obtali
in quo facit commissa culpa, Ergo sit manifestum indicendum. ita cit. capit.
qd mihi adeo clarum videtur pro sua sentia ut quod gloriam Domini calamum
non applicarem, simpliciter tamen deleto a priore sentia redierim. Sed tamen
sicut tractat, qd quibus ante pubertatis annum affrahat censura, et tunc ante decimum
annum Episcopo diocesano non reservatur, salte in ratione diocesis, non in Universis
Curatis de potestate audiendi confessiones in observandis cuncta absolutione reservatis

puncto 2do expresse dicit, quod nullum peccatum reservatum sit pro impuberibus id est pro masculis ante quam letos annos 14: pro foeminis ante 12 annos quam letas. quibus quae pro 1. parte tituli congruunt satis innotescunt.

185. Circa alteram tituli partem sciendum est quod subditus praest pluribus modis extra patriae territorium existere, qui tamen ad duos praecipue revocantur, imo quidem physice tantum, ubi singuli nostrum extra patriam existimus, si 2dum nostra persona physica in patria esse desinimus. 2do physice simul et moraliter et alter extra patriam esse dicuntur, si extra illa huiusmodi existunt ut non solum persona et eius praesentia, sed etiam domicilium alibi de patria transferant, ut adeo et reipsa et in hominum genuinum intentione seu existimatione de patria discessisse iudicent: sic qui Friburgo ad S. Landelinum per modum peregrinationis proficiscitur physice tantum extra patriam existere dicitur, et tamen qui huius ordinis se profitetur, dum Friburgo oriundus est et physice et moraliter extra patriam existere iudicatur. his positis sit.

186. Assertio sive quis physice solum, sive physice et moraliter simul extra patriam territorium vel Dioecesim existat, per se loquendo non tenetur legibus patriae territorii vel Dioecesis, et hoc ut dicit Laym. loc. cit. cap. 11. est communis DD. sententia. Veritas autem asserti desumitur 1. ex iure Can. et quidem ex cap. 2. de constitut: in 6to. ubi dicitur statuto Episcopi, quo in omnes qui furtum commiserint excommunicationis sententia promulgatur, subditi eius extra Dioecesim furtum committentes minime ligari noscuntur. ita cit. capit. iuris Canonicum. Suadetur deinde etiam ratione sic:: quia hoc discrimen est inter legem et praeceptum quemadmodum in prima quaestione huius tractatus diximus, quod lex respiciat locum et non personam nisi mediante loco, et contra praeceptum respiciat personam et non locum nisi mediante persona, ex quo discrimine manifeste sequitur, quod qui extra territorium in quo lex eiusdem viget, existit, lege non tenetur, bene autem teneatur praecepto, quia praeceptum quod personale et contra lex quod locale est, si ergo locus dimittitur sive physice solum, sive physice simul et moraliter, lex non obligat, sed tamen obligat praeceptum. et huiusmodi est illegitimum quod in utroque iure pro regula assumitur quia extra territorium iuris dicenti impune non paretur. plura pro veritate asserti non videntur necessaria, quia pp.

Inferunt varia, quidquid religiosi etiam extra conventum suum à suis prelatis
possint censurari, excomunicari, imponi ei id non pertinere ex lege sed proprio pp. 187.
obligatione obediendi ex voto obedientiæ. 2do. quidquid in una diœcesi aut
parochia ei diei festi aut ieunii et quis pro eo tempore quo ieunium aut ob-
ligatio audiendi missa viget, in alia venit diœcesim, parochiam ei ille ieunare
aut missa audire non teneatur, sic ego qui infesto exaltatis S. Crucis à Minchhausen
parochia ad S. Landelinum veniebam mane eo tempore quo in dicta parochia missam
solemnia celebrant, etsi studio id faciat, tamen non teneatur, sic eo die quo S. Landelinus
ubi festum non est, missa non audiat, et hoc verum est etsi in eadem civitate duæ parochi-
æ sint, in quarum altera dies est festum aut ieunium, tamen est sententia excomunicati et
interdicti, in altera vero non sint, quia si deinde in altera parochia, ubi profanum non
vigent eiusmodi festi ingrediatur, nona non tenetur. dicit etsi studio id faciat quia
per regulam iuris 55ta ff. de regulis iuris nullatenus dolo facere qui jure utitur: neque obligatur fugere ex se malum, sed indifferens, sine quo bonum honestum
posset. sed tamen contra hoc illatio alia casus, quod qui à loco ubi incertum est
recepta haberet in alio etiam non recepta, et ubi matrimonium condemnetur, et
hoc per breve declaratum Cardinalium, et breve apostolicum ab Urbano VIII.
datum. 3tio. inferunt quidquid infidelis, etiam qui non baptisma in S. Ecclesia ingressi
non sint, legibus Ecclesiæ non teneantur, quia extra territorium Ecclesiæ ea non dicant rem
illud Apostoli i Corinth. 5c. quid enim mihi de iis qui foris sunt iudicare? iis tantum legantur
hæretici, unde hi dicti ab Ecclesia interdicti, neque palam neque occulto extra casum
necessitatis licet carne apponere aut manducare, quod id licet infidelibus.
Dicit tamen in affertione per se loquendo quamvis enim et per aliquid speciale privilegium 188.
aut eventum poterit quis extra suum territorium obligari ad servanda leges patriæ
sed quodquis à suo rego ubi carnes sint interdictæ tempore quadragesimæ ad
non abstinentiam proprio regis sui legat, quia hoc in gremium Ecclesiæ cederet.
2do qui subditus huiusmodi territorii in regno Minchhusiæ et etiam aliquis qui in
huiusmodi territorio existeret, gladio traiceretur, si quodam censura subditis eius-
moribus in huiusmodi territorio aut provincia imposita est, eam incurreret, quia

subditus est et aliquem in territorio hoc occideret esto positus ipse sit extra illud.
3tio. Parochus non residens in sua parochia etsi in alia moretur, poenam tamen non resi-
dentibus a iure statuta incurrit. et ex his alia plura quae circa praesentem materiam
contingere possent, facile erui possunt. unde sit.

Sectio 3tia

An et quomodo peregrini, advenae et vagi legibus territorij teneantur per quod transeunt?

189. Advenas et peregrinos si de uno loco in alium suum transferant domicilium
aut sic extra suam patriam in alio loco morantur, ut ibi habitandi animum
nanciscantur et sic quasi domicilium sortiantur, legibus eius loci in quo huiusmodi
conveniunt, teneri communis est DD. sententia, et quidem haec obligatio consurgit a prima
die qua tale locum incolere incipiunt. Cuius ratio est quia qui tali animo
advenit, ipso facto se legibus eius loci subiicit, quia in eo sibi domicilium
et incolatum fecit. quare studiosi qui studia sua in alieno quod loco
adimplenda assumunt, a prima die qua in illo loco animo studendi adven-
erint, localibus ligantur statutis, hoc ipsum extenditur ad eos qui causa nego-
tiandi per aliquas 7 mensas aut menses in aliquo loco morantur recte tamen
excipiuntur principes superiores, qui etsi in aliquo loco diutius morantur,
localibus tamen statutis non ligantur, nemo enim superior ligatur praecepto aut lege
inferioris, et hinc Canonistae dicunt ut ait Laym. c. 12. legatum in pro-
vincia non obligari legibus Episcopi Diaecesalibus, optimo etiam quod studiosi
tempore vacationis etsi per unam aut alteram hebdomadam in aliquo loco
morentur specialibus tamen legibus loci non subdantur, quia tales neque domicilium
neque quasi domicilium proprie nanciscuntur, sed de huiusmodi advenis et
peregrinis sit.